

Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa świętokrzyskiego w czerwcu 2019 r.

26.07.2019 r.
Nr 6/2019

- W czerwcu 2019 r. tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia pozostawało na poziomie niższym niż ubiegłoroczne (2,8% wobec 3,6%).
- Według stanu na 30 czerwca 2019 r. stopa bezrobocia ukształtowała się na poziomie 7,6% wobec 7,8% przed miesiącem i 8,1% przed rokiem.
- W czerwcu br. odnotowano poprawę warunków płacowych w sektorze przedsiębiorstw. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w skali roku było o 6,7% wyższe, a zarejestrowany wzrost był wyraźnie wyższy niż przed rokiem. Obserwowany przez ostatnie dwa miesiące wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń spowolnił. Na przestrzeni I półrocza br. przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 6,6%.
- Poziom cen detalicznych artykułów żywnościowych kształtował się niejednolicie w skali roku. Podrożały wszystkie produkty zbożowe oraz część mlecznych i tłuszczowych. Utrzymała się podwyżka cen większości wędlin i nieprzerobionych produktów mięsnych. Zdrożała część podstawowych warzyw, ale potaniały - owoce. Ponownie wzrosły ceny paliw. Wysokie pozostaje tempo wzrostu wydatków na usługi wynikające z użytkowania mieszkania. Zwiększyły się także opłaty związane ze zdrowiem.
- Na rynku rolnym w czerwcu br. w porównaniu z analogicznym miesiącem poprzedniego roku wyższe były ceny skupu produktów roślinnych, żywca wieprzowego, drobiowego i mleka. W tym samym okresie na targowiskach wzrosły ceny prawie wszystkich analizowanych produktów rolnych (za wyjątkiem cen krów dojnych). Poprawił się wskaźnik opłacalności tuczu trzody chlewnej.
- Po raz pierwszy od marca 2018 r. odnotowano spadek produkcji sprzedanej przemysłu w skali roku. W czerwcu br. ukształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem o 3,1%.
- W czerwcu 2019 r. odnotowano wysoki, choć wolniejszy niż przed miesiącem, wzrost produkcji budowlano-montażowej w ujęciu rocznym. Jej wartość przewyższyła poziom ubiegłoroczny o 9,7%.
- Według wstępnych danych, w badanym miesiącu przekazano do użytkowania o 1,1% więcej mieszkań niż w analogicznym miesiącu poprzedniego roku, a liczba mieszkań przekazana na przestrzeni I półrocza br. była o 1,0% mniejsza niż przed rokiem (w I półroczu 2018 r. odnotowano wzrost o 9,8%).
- W czerwcu br. sprzedaż detaliczna zmniejszyła się w skali roku o 2,8% (przed rokiem odnotowano wzrost o 9,3%). Sprzedaż hurtowa była o 7,5% wyższa niż w czerwcu 2018 r., wobec ubiegłorocznego wzrostu na poziomie 15,9%. W I półroczu 2019 r. sprzedaż detaliczna zmniejszyła się w skali roku o 1,1% (w analogicznym okresie ub. r. odnotowano wzrost na poziomie 11,4%). Z kolei sprzedaż hurtowa zwiększyła się o 16,7%, wobec zanotowanego w I półroczu ub. r. wzrostu na poziomie 9,6%.

Spis treści

Rynek pracy	4
Wynagrodzenia.....	8
Ceny detaliczne	9
Rolnictwo	11
Przemysł i budownictwo	14
Budownictwo mieszkaniowe.....	16
Rynek wewnętrzny.....	17
Wybrane dane o województwie świętokrzyskim.....	19

Uwagi ogólne

Prezentowane w Komunikacie dane:

- o zatrudnieniu, wynagrodzeniach oraz o produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa, produkcji budowlano-montażowej, a także o sprzedaży detalicznej i hurtowej towarów dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób,
- o sektorze przedsiębiorstw, dotyczą podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności
- w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej,
- o cenach detalicznych dotyczą towarów żywnościowych i nieżywnościowych oraz usług, które pochodzą z notowań cen prowadzonych przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen; ceny żywności notowane są raz w miesiącu z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu,
- o skupie produktów rolnych obejmują skup od producentów z terenu województwa; ceny podano bez podatku VAT,
- o wynikach finansowych przedsiębiorstw oraz nakładach inwestycyjnych dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem przedsiębiorstw rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Dane w ujęciu wartościowym wyrażone są w cenach bieżących i stanowią podstawę dla obliczenia wskaźników struktury. Wskaźniki dynamiki zaprezentowano na podstawie wartości w cenach bieżących, z wyjątkiem przemysłu, dla którego wskaźniki dynamiki podano na podstawie wartości w cenach stałych (średnie ceny bieżące 2015 r.).

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) wyliczono na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podane w tekście i tablicach.

Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007.

Polska klasyfikacja działalności 2007 (PKD 2007)

Skrót	Sekcje
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
handel; naprawa pojazdów samochodowych	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
zakwaterowanie i gastronomia	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
obsługa rynku nieruchomości	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
administrowanie i działalność wspierająca	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Skrót	Działy
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	produkcja wyrobów z drewna, oraz korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
produkcja wyrobów z metali	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
produkcja maszyn i urządzeń	produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
gospodarka odpadami; odzysk surowców	działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
budowa budynków	roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

Objaśnienia znaków umownych

Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło
Kropka (.)	zupelny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
Znak (x)	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
Znak (*)	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych
Znak (Δ)	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji

Dane charakteryzujące województwo świętokrzyskie można również znaleźć w publikacjach statystycznych wydawanych przez US w Kielcach oraz w publikacjach ogólnopolskich GUS.

Raport „Koniunktura gospodarcza w województwie świętokrzyskim w lipcu 2019 r.” ukazał się na stronie głównej Urzędu Statystycznego w Kielcach: <http://kielce.stat.gov.pl/> 26 lipca 2019 r.

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

RYNEK PRACY

W czerwcu 2019 r. tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia pozostawało niższe niż rok wcześniej. Stopa bezrobocia była niższa niż przed rokiem (7,6% wobec 8,1%).

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w czerwcu 2019 r. ukształtowało się na poziomie 126,5 tys. osób, tj. o 2,8% wyższym niż przed rokiem, podczas gdy w analogicznym miesiącu poprzedniego roku odnotowano wzrost o 3,6%. W kraju przeciętne zatrudnienie zwiększyło się o 2,8% w porównaniu z wielkością ubiegłoroczną wobec 3,7% rok wcześniej.

Tablica 1. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	VI 2019		I-VI 2019	
	w tys.	VI 2018 = 100	w tys.	I-VI 2018 = 100
OGÓŁEM	126,5	102,8	126,4	103,4
w tym:				
Przemysł	67,1	101,8	67,1	102,3
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	59,2	101,6	59,3	102,1
Budownictwo	10,5	107,9	10,3	109,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	25,0	104,7	24,9	104,4
Transport i gospodarka magazynowa	7,1	99,4	7,2	100,7
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2,5	102,4	2,5	104,7
Informacja i komunikacja	1,3	90,6	1,4	95,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2,2	98,8	2,2	99,6
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	2,3	122,6	2,3	125,3
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	5,3	100,2	5,3	102,7

^a Nie obejmuje działań: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

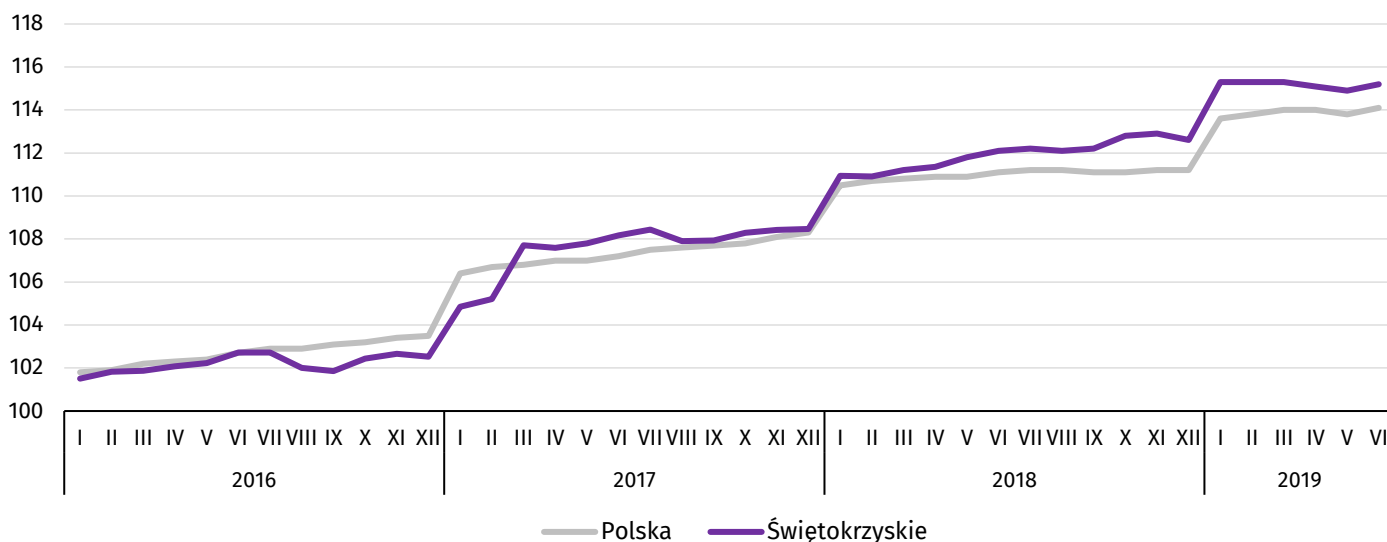
W stosunku do czerwca 2018 r. przeciętne zatrudnienie wzrosło w większości sekcji. W najwyższym stopniu w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 22,6%). Stosunkowo wysoki był też wzrost liczby miejsc pracy w budownictwie (o 7,9%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 4,7%). Przybyło pracowników w sferze produkcyjnej – w przemyśle (o 1,8%), w tym w dominującym przetwórstwie przemysłowym (o 1,6%). Największy spadek zatrudnienia odnotowano natomiast w sekcji informacja i komunikacja (o 9,4%).

W relacji do maja 2019 r. wzrost zatrudnienia najsilniej zaznaczył się w administrowaniu i działalności wspierającej (o 1,1%) oraz budownictwie (o 0,9%), a spadek – w informacji i komunikacji (o 4,2%).

W okresie styczeń-czerwiec br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 126,4 tys. osób i było o 3,4% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem było większe o 3,6%). W kraju zwiększyło się o 2,9% (rok wcześniej – o 3,8%). W bieżącym okresie narastającym, w relacji do stanu sprzed roku, zatrudnienie wzrosło w większości sekcji, najbardziej w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 25,3%), w mniejszej, ale zauważalnej skali w budownictwie (o 9,6%). Z kolei spadek liczby pracujących wystąpił przede wszystkim w informacji i komunikacji (o 5,0%).

W strukturze zatrudnienia ze względu na rodzaj działalności, w I półroczu 2019 r., dominowały jednostki przemysłowe - 53,1% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw (przed rokiem – 53,7%), przy czym w przedsiębiorstwach przetwórstwa przemysłowego znalazło zatrudnienie 46,9% (rok wcześniej – 47,5%). Znaczące odsetki zatrudnionych grupowały także jednostki handlowe (19,7%, wobec 19,5% rok wcześniej) oraz budowlane (8,2% wobec 7,7%).

Wykres 1. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw
(przeciętna miesięczna 2015=100)

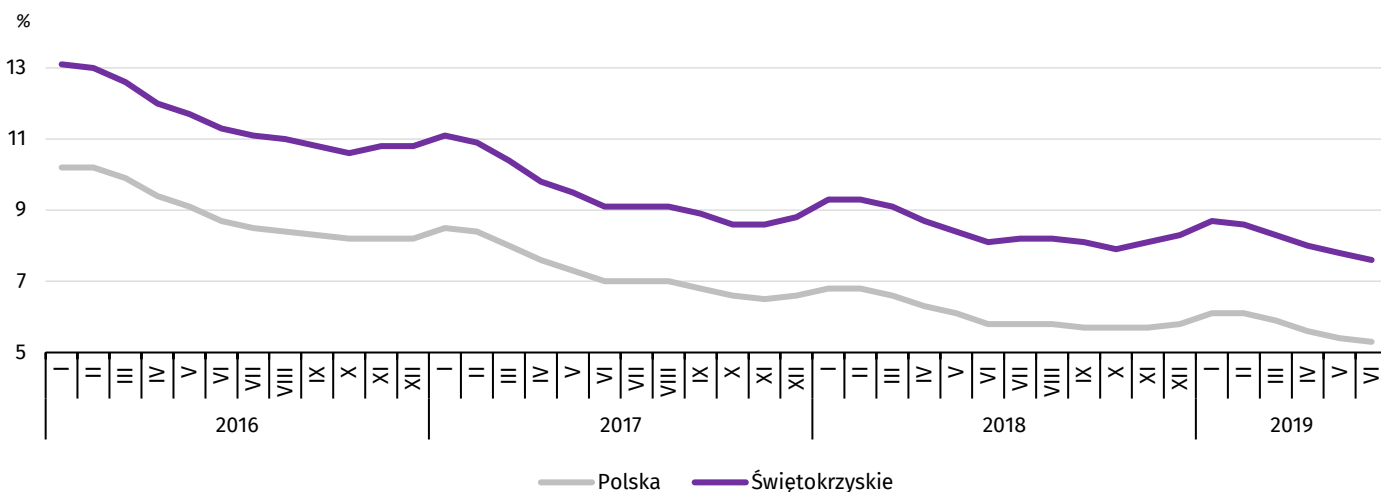
W końcu czerwca 2019 r. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy wyniosła 40,6 tys. osób i była mniejsza o 2,5% (o 1,0 tys. osób) niż w poprzednim miesiącu oraz o 5,8% (o 2,5 tys. osób) niż rok wcześniej. Kobiety stanowiły 53,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, tj. o 0,5 p.proc. więcej niż przed rokiem.

Tablica 2. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018	2019	
	VI	V	VI
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu miesiąca) w tys.	43,1	41,6	40,6
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w ciągu miesiąca) w tys.	5,4	5,1	4,4
Bezrobotni wyrejestrowani (w ciągu miesiąca) w tys.	7,1	6,0	5,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w końcu miesiąca) w %	8,1	7,8	7,6

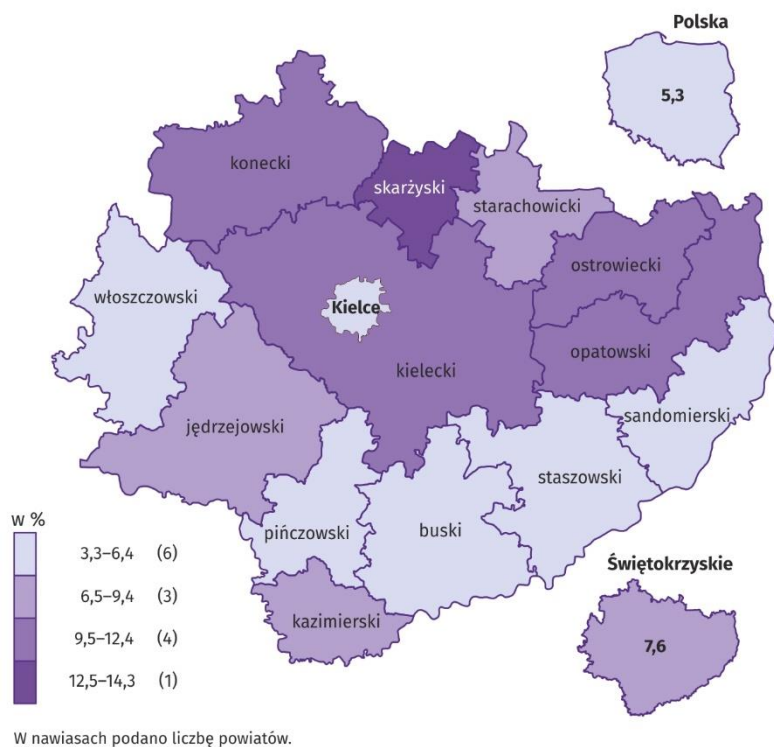
Stopa bezrobocia rejestrowanego osiągnęła poziom 7,6%, kształtując się niżej niż przed rokiem (8,1%). W kraju stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 5,3% wobec 5,4% przed miesiącem i 5,8% przed rokiem. Województwo świętokrzyskie należy do grupy województw o wysokiej stopie bezrobocia. Na koniec miesiąca sprawozdawczego najniższą wartość wskaźnika odnotowano w województwie wielkopolskim (2,8%), natomiast w jeszcze trudniejszej sytuacji niż świętokrzyskie pozostawały województwa: warmińsko-mazurskie (8,8%), podkarpackie (7,9%) oraz kujawsko-pomorskie (7,9%).

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Mapa 1. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stan w końcu czerwca

Do powiatów o najwyższej stopie bezrobocia należały: skarżyski (14,3% wobec 15,5% przed rokiem), opatowski (12,0% wobec 12,7%) i konecki (10,6% wobec 11,1%), a o najniższej – buski (3,3% wobec 3,7%), sandomierski (6,0% wobec 6,6%), włoszczowski (6,0% wobec 5,6%) i miasto na prawach powiatu Kielce (4,9% wobec 5,4%). W porównaniu z analogicznym okresem 2018 r. stopa bezrobocia obniżyła się w trzynastu powiatach województwa świętokrzyskiego, przy czym w największym stopniu w: skarżyskim (o 1,2 p.proc.), ostrowieckim (o 1,1 p.proc.) oraz starachowickim i opatowskim (po 0,7 p.proc.). Wzrost odnotowano jedynie w powiecie włoszczowskim (o 0,4 p.proc.).

W czerwcu 2019 r. w urzędach pracy zarejestrowano 4,4 tys. osób bezrobotnych, tj. mniej o 14,3% niż przed miesiącem i o 19,7% niż przed rokiem. Stopa napływu bezrobotnych do urzędów pracy (tj. stosunek nowo zarejestrowanych do liczby aktywnych zawodowo) wyniosła 0,8% wobec 1,0% przed rokiem. Udział osób rejestrujących się po raz kolejny zmniejszył się na przestrzeni roku o 0,7 p.proc. (do 83,8%). Zmniejszył się także odsetek: osób bez doświadczenia zawodowego (o 0,8 p.proc. do 25,4%), osób zamieszkałych na wsi (o 1,9 p.proc. do 53,3%), osób bez kwalifikacji zawodowych (o 1,1 p.proc. do 24,6%). Wzrósł natomiast udział: osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy

(o 0,8 p.proc. do 4,1%), absolwentów (o 0,2 p.proc. do 10,4%), osób poprzednio pracujących (o 0,7 p.proc. do 83,5%).

Na przestrzeni I półrocza 2019 r. w urzędach pracy zarejestrowało się 33,1 tys. osób wobec 37,9 tys. rok wcześniej. Z liczby tej 28,0 tys. osób, tj. 84,7% zarejestrowało się po raz kolejny (o 1,0 p.proc. mniej niż w I półroczu 2018 r.). Zamieszkali na wsi stanowili 55,5% ogółu nowo rejestrujących się (przed rokiem – 55,9%).

Z ewidencji bezrobotnych w czerwcu 2019 r. wyrejestrowano 5,4 tys. osób, tj. mniej o 10,0% niż przed miesiącem i o 23,9% niż rok wcześniej. Stopa odpływu bezrobotnych z urzędów pracy (tj. stosunek liczby bezrobotnych wyrejestrowanych w danym miesiącu do liczby bezrobotnych na koniec ub. miesiąca) wyniosła 13,0% wobec 15,9% przed rokiem. Z tytułu podjęcia pracy (główną przyczyną wyrejestrowania) z rejestru bezrobotnych wyłączono 2,5 tys. osób wobec 3,3 tys. osób przed rokiem. Udział tej kategorii osób w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zmniejszył się o 0,3 p.proc. w ujęciu rocznym (do 46,6%). Zmniejszył się również udział osób wykreślonych z ewidencji urzędów pracy w wyniku: rozpoczęcia stażu (o 1,1 p.proc. do 11,5%), podjęcia szkolenia u pracodawców (o 0,3 p.proc. do 1,6%), dobrowolnej rezygnacji (o 0,2 p.proc. do 7,9%), nabycia praw do świadczenia przedemerytalnego (o 0,2 p.proc. do 0,5%). Zwiększył się natomiast odsetek osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku: rozpoczęcia pracy społecznie użytecznej (o 1,2 p.proc. do 1,4%), odmowy bez uzasadnionej przyczyny propozycji pracy lub innej formy pomocy (o 0,5 p.proc. do 7,1%), niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (o 0,2 p.proc. do 16,1%). Podobnie jak przed rokiem 0,4% osób zostało wykreślonych w efekcie nabycia praw emerytalnych lub rentowych.

Na przestrzeni I półrocza 2019 r. z ewidencji urzędów pracy wyrejestrowano 36,6 tys. osób wobec 41,5 tys. rok wcześniej. Główną przyczyną pozostało podejmowanie pracy, przy czym odsetek tych osób zmniejszył się w stosunku do analogicznego okresu 2018 r. – z 49,7% do 47,0%, w tym pracy niesubsydiowanej spadł – z 40,1% do 37,0%. Na ubiegłorocznym poziomie pozostał udział osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy (13,5%).

W końcu czerwca 2019 r. bez prawa do zasiłku pozostawało 33,7 tys. bezrobotnych, a ich udział w liczbie bezrobotnych wyniósł 83,0%, tj. o 0,7 p.proc. mniej niż przed rokiem.

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowili 84,4% ogółu bezrobotnych, tj. o 0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem. Liczebność omawianej subpopulacji zmniejszyła się o 6,2%. W omawianym okresie nadal ponad połowę stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 0,5 p.proc. w skali roku do 51,8%. W analizowanym miesiącu zmniejszył się również udział bezrobotnych w wieku do 30 lat o 1,3 p.proc. do 26,7%, przy czym udział osób w wieku do 25 roku życia zmalał o 0,7 p.proc. do 12,3%. Zwiększył się natomiast odsetek osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (o 0,8 p.proc. do 25,8%). Wzrósł również odsetek osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia (o 0,5 p.proc. do 19,9%). Na ubiegłorocznym poziomie pozostał udział poszukujących pracy niepełnosprawnych (6,7%). W ujęciu rocznym, liczebność osób bezrobotnych w wieku do 30 lat zmniejszyła się o 10,4%, w tym osób do 25 roku życia ubyło 11,0%, a osób w wieku 50 lat i więcej odnotowano mniej o 2,8%. Z kolei osób długotrwale bezrobotnych i niepełnosprawnych odnotowano mniej odpowiednio o 6,6% i o 6,2%. Zmniejszyła się również liczebność subpopulacji osób, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej (o 31,9%) oraz posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia (o 3,7%).

Tablica 3. Kategorie osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy

WYSZCZEGÓLNIENIE	2018	2019	
	VI	V	VI
	w % ogółem		
Do 30 roku życia	28,0	27,2	26,7
w tym do 25 roku życia	13,0	12,5	12,3
Powyżej 50 roku życia	25,0	25,5	25,8
Długotrwale ^a	52,3	51,2	51,8
Korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	1,4	1,1	1,0
Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	19,4	19,6	19,9
Posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	0,1	0,1	0,1
Niepełnosprawni	6,7	6,6	6,7

^a Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

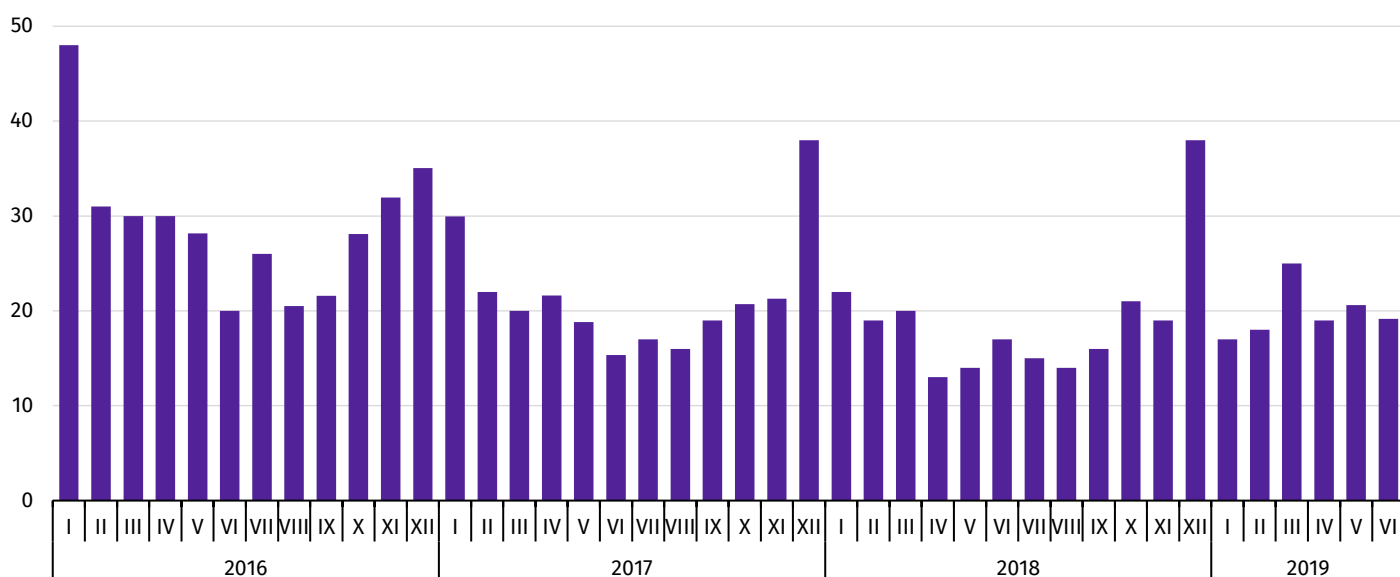
Z danych urzędów pracy wynika, że według stanu w końcu miesiąca sprawozdawczego, zakłady pracy nie zapowiedziały zwolnień grupowych (przed rokiem 3 zakłady zgłosiły zwolnienia grupowe).

W czerwcu 2019 r. do urzędów pracy zgłoszono, podobnie jak przed rokiem 2,6 tys. ofert zatrudnienia, natomiast mniej o 0,4 tys. niż przed miesiącem. W końcu miesiąca na 1 ofertę pracy przypadało 19 bezrobotnych (przed miesiącem 21, przed rokiem 17).

Liczba ofert pracy zgłoszonych od początku 2019 r. przez zakłady pracy wyniosła 17,9 tys. wobec 20,2 tys. w 2018 r. Na przestrzeni I półrocza 2019 r. urzędy pracy skierowały na szkolenia o 6,7% więcej osób niż rok wcześniej (0,7 tys. wobec 0,6 tys.). Zwiększyła się również liczba osób, które rozpoczęły staż (o 0,5% do 4,9 tys.).

W okresie styczeń-czerwiec 2019 r. wydatkowano z Funduszu Pracy 101349 tys. zł wobec 128848 tys. zł w analogicznym okresie poprzedniego roku. Najwięcej przeznaczono na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia (50,3%) oraz na zasiłki dla bezrobotnych (40,8%).

Wykres 3. Bezrobotni na 1 ofertę pracy

WYNAGRODZENIA

W czerwcu br. odnotowano poprawę warunków płacowych w sektorze przedsiębiorstw w odniesieniu do analogicznego okresu ub. roku, jednak skala podwyżki, była o blisko połowę mniejsza niż w przed rokiem. Obserwowany przez ostatnie dwa miesiące wysoki wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w czerwcu br. spowolnił.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie świętokrzyskim w czerwcu br. wyniosło 4239,74 zł i było o 6,7% wyższe w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (przed rokiem wzrosło o 3,6%). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w czerwcu br. ukształtowało się na poziomie 5104,46 zł i było o 5,3% wyższe niż w czerwcu 2018 r. (rok wcześniej wzrost osiągnął 7,5%).

Wykres 4. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
(przeciętna miesięczna 2015=100)

W porównaniu do czerwca ub. roku wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto odnotowano w większości analizowanych sekcji sektora przedsiębiorstw związanych zarówno ze sferą produkcyjną, jak i usługową. Najwyższy wzrost wynagrodzeń, wyraźnie powyżej średniego w województwie, zanotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (o 14,7%) oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 12,9%). Więcej niż przeciętnie wzrosły także płace m.in.: w zakwaterowaniu i gastronomii (o 8,5%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 8,4%) i budownictwie (o 7,3%). Spadek wynagrodzeń odnotowano w jedynie w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, które były o 2,5% niższe niż przed rokiem.

Tablica 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw

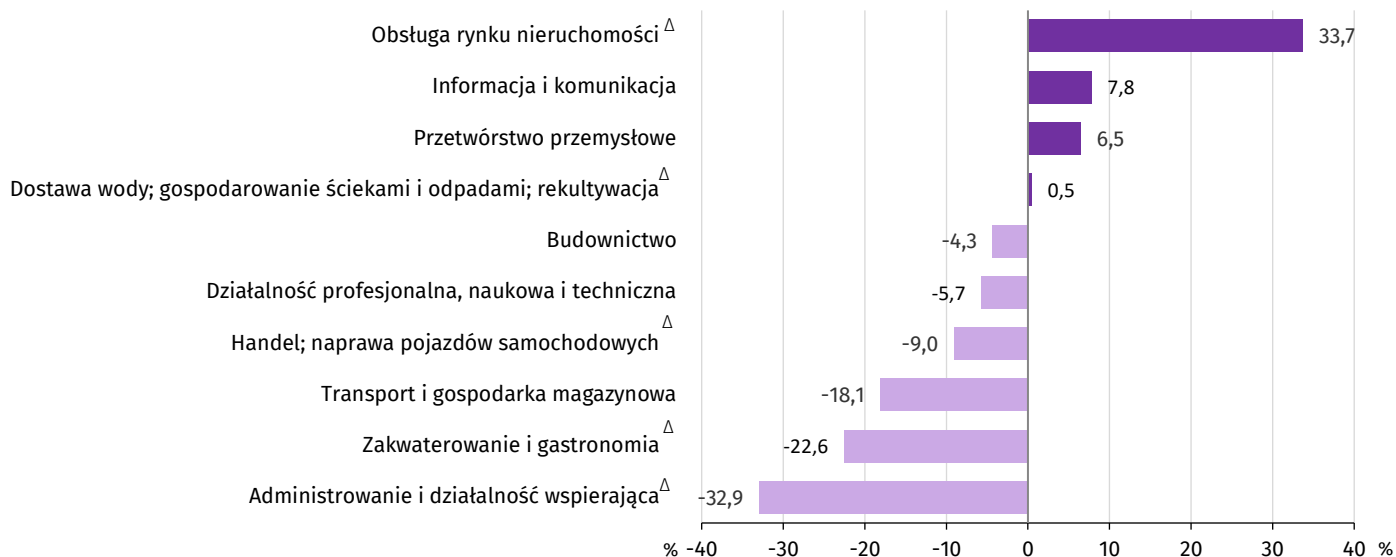
WYSZCZEGÓLNIENIE	VI 2019		I-VI 2019	
	w zł	VI 2018 = 100	w zł	I-VI 2018 = 100
OGÓŁEM	4239,74	106,7	4236,57	106,6
w tym:				
Przemysł	4536,59	106,9	4566,42	107,2
w tym:				
przetwórstwo przemysłowe	4470,70	107,0	4511,41	107,2
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	4561,19	112,9	4257,34	107,2
Budownictwo	4137,32	107,3	4054,63	107,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3913,15	108,4	3854,30	106,5
Transport i gospodarka magazynowa	3526,19	100,9	3471,67	101,9
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	3350,76	108,5	3281,19	106,8
Informacja i komunikacja	4533,93	106,9	4567,16	108,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	5429,68	104,8	5664,52	103,3
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^α	3910,36	97,5	3994,02	99,7
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2965,53	114,7	2841,56	111,4

^α Nie obejmuje działań: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

W I półroczu br. nieznacznie zwiększył się dystans przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia uzyskanego w województwie do wielkości krajowej. W pierwszych sześciu miesiącach br. roku przeciętne wynagrodzenie w województwie świętokrzyskim było o 16,6% niższe niż w Polsce, podczas gdy w I półroczu 2018 r. – o 16,4%.

W okresie styczeń-czerwiec 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw, znacznie przekraczające średnie w województwie wypłacono pracującym w obsłudze rynku nieruchomości (o 33,7%). Z kolei najniższe wynagrodzenie, znacznie poniżej średniego, odnotowano w administrowaniu i działalności wspierającej (o 32,9%), w zakwaterowaniu i gastronomii (o 22,6%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 18,1%).

Wykres 5. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń-czerwiec 2019 r.

W bieżącym okresie narastającym br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 4236,57 zł, tj. o 6,6% wyższym niż w analogicznym okresie ub. roku (przed rokiem wzrosło o 6,8%). W kraju przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w pierwszych sześciu miesiącach br. wyniosło 5078,87 zł i przekroczyło poziom ubiegłoroczny o 6,8% (rok wcześniej wzrost osiągnął 7,3%). W okresie sześciu miesięcy br. wzrost wynagrodzeń zanotowano we wszystkich analizowanych sekcjach, z wyjątkiem wynagrodzeń wypłaconych pracującym w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, gdzie zanotowano spadek płac o 0,3%. W relacji do analogicznego okresu ub. roku najwięcej zyskali zatrudnieni w administrowaniu i działalności wspierającej (o 11,4%) oraz informacji i komunikacji (o 8,0%). Najniższy wzrost wynagrodzeń zanotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,9%).

CENY DETALICZNE

W czerwcu 2019 r., w stosunku do analogicznego miesiąca poprzedniego roku, występowały niejednolite zmiany cen detalicznych podstawowych artykułów żywnościowych.

W grupie „pieczywo i produkty zbożowe” podrożały wszystkie badane produkty. Najbardziej chleb pszenno-żytny (o 14,5%), ale niewiele mniej - kasza jęczmienna (o 13,4%) i mąka pszenna (o 10,4%). Wyraźnie wzrosły ceny bułki pszennej (o 27,0%), natomiast nieznacznie - ryżu (o 0,3%).

Utrzymała się zwykła tendencja cen w ujęciu rocznym większości wędlin oraz nieprzerobionych produktów mięsnych. Mięso wołowe z kością (rostbef) kosztowało mniej o 1,3%, ale bez kości (z udźca) – więcej o 6,2%. Cena mięsa wieprzowego bez kości (schab środkowy) wzrosła o 17,1%. Spadły natomiast ceny kurcząt patroszonych (o 4,4%). Wśród wędlin najbardziej podrożała kiełbasa suszona (o 17,2%), ale więcej też płacono za szynkę wieprzową gotowaną (o 11,5%) oraz kiełbasę wędzoną (o 1,8%). Droższe były filety z morszczuka mrożone (o 11,5%).

Zróżnicowane zmiany cen wystąpiły w grupie „mleko i sery”. Więcej płacono za ser dojrzewający (o 2,0%), ale mniej za ser twarogowy półtłusty (o 2,9%). Nie zmieniła się cena mleka krowiego o zawartości tłuszczu 2,0%–2,5%, ale spadły mleka o zawartości tłuszczu 3,2%–3,5%, sterylizowanego (o 9,4%). Podrożała również śmietana o zawartości tłuszczu 18% za 200 g (o 1,1%).

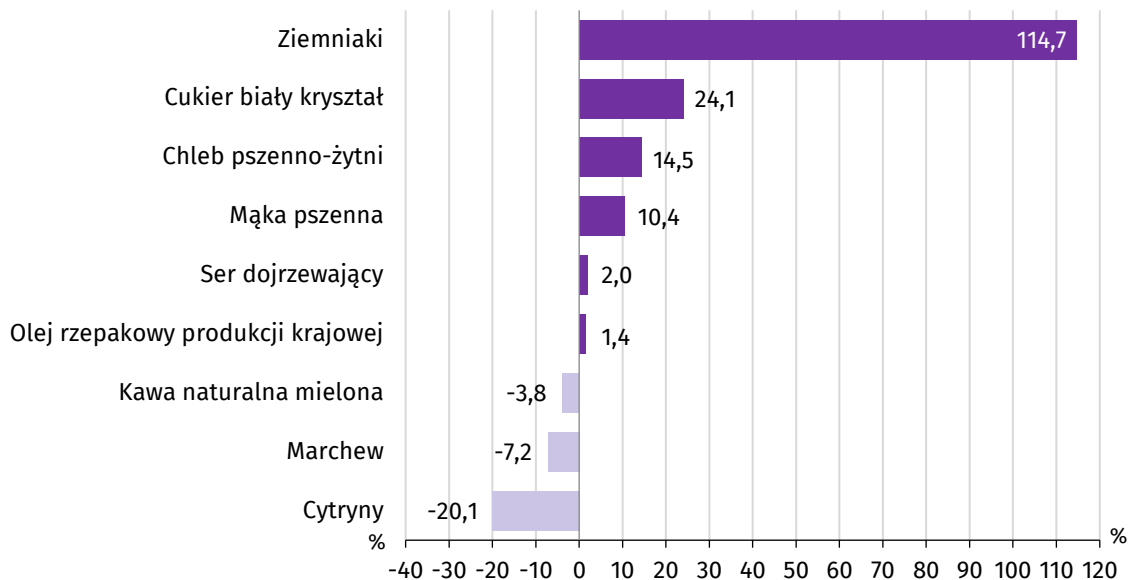
Pośród artykułów z grupy „oleje i pozostałe tłuszcze” konsumenci płacili więcej za olej rzepakowy produkcji krajowej (o 1,4%) i margarynę (o 2,1%), natomiast mniej za masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% (o 8,5%).

Niekorzystnie kształtowały się ceny podstawowych warzyw, a lepiej – większości owoców. W skali roku znacznie więcej płacono za cebulę (o 141,6%) i ziemniaki (o 114,7%), ale mniej za marchew (o 7,2%). Obniżyły się również ceny jabłek (o 38,4%) i cytryn (o 20,1%), ale wzrosła cena pomarańczy (o 7,2%).

Z pozostałych artykułów spożywczych wzrost cen objął cukier biały kryształ (o 24,1%) i sok jabłkowy (o 1,4%). Mniej trzeba było zapłacić za czekoladę mleczną (o 10,1%) oraz kawę naturalną mieloną (o 3,8%).

Wykres 6. Zmiany cen detalicznych wybranych artykułów żywnościowych w czerwcu 2019 r.

(wzrost/spadek w stosunku do analogicznego miesiąca roku poprzedniego)

W czerwcu 2019 r. zwiększyło się – w ujęciu rocznym – tempo wzrostu cen większości towarów i usług związanych z użytkowaniem mieszkania. Niewiele wzrosły opłaty za pobranie 1 m³ zimnej wody (o 1,2%), ale więcej za jej podgrzanie (o 11,0%). Znacznie podniósł się także poziom opłat od osoby za wywóz nieczystości niesegregowanych w budynkach wielorodzinnych (o 35,3%).

Większe były również wydatki w zakresie transportu. Więcej niż rok wcześniej płacono za benzynę silnikową bezołowiową (95-oktanową) oraz za olej napędowy (po 3,0%).

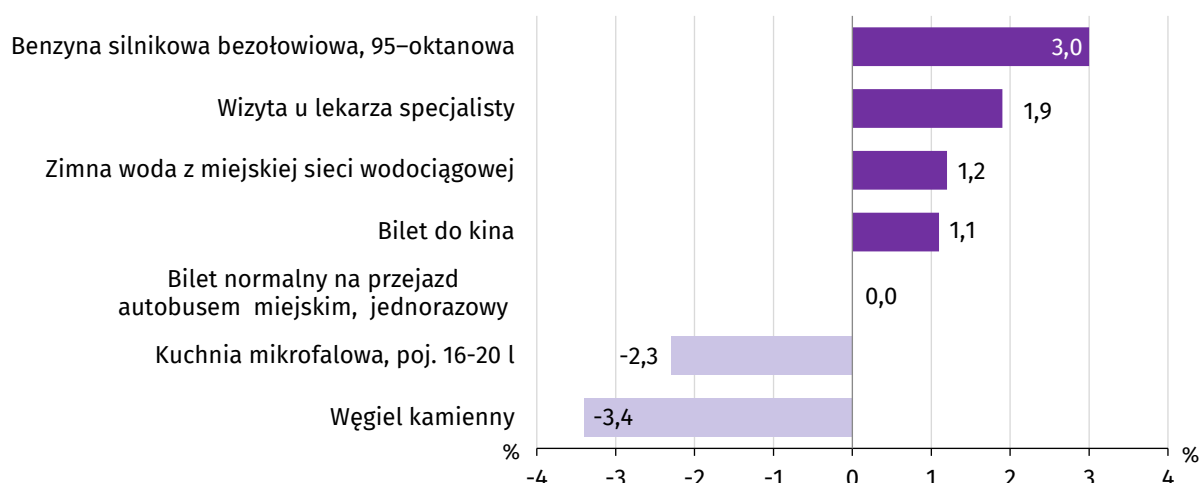
Pasażerowie komunikacji miejskiej płacili tyle samo co przed rokiem za bilet normalny na przejazd jednorazowy autobusem miejskim, ale więcej (o 1,7%) za przejazd taksówką osobową (taryfa dzienna za 5 km).

Wyżej kształtowały się ceny towarów i usług związanych z kulturą. Gazeta lokalna podróżowała o 7,3%, a bilet do kina o 1,1%.

Wzrosła opłata za wizytę u lekarza specjalisty (o 1,9%).

Wykres 7. Zmiany cen detalicznych wybranych artykułów nieżywnościowych i usług konsumpcyjnych w czerwcu 2019 r.

(wzrost/spadek w stosunku do analogicznego miesiąca roku poprzedniego)

ROLNICTWO

Na rynku rolnym w czerwcu 2019 r. przeciętne ceny skupu żywca wołowego były niższe zarówno w ujęciu miesięcznym, jak i rocznym, natomiast ceny żywca wieprzowego i drobiowego - wyższe. W ujęciu miesięcznym spadły ceny skupu pszenicy, ziemniaków i mleka, a na targowiskach ceny zbóż oraz zwierząt gospodarskich. W tym samym okresie w skupie wzrosły ceny żyta, a w obrocie targowiskowym ziemniaków. Poprawiła się opłacalność tuczu trzody chlewnej.

W czerwcu br. średnia temperatura powietrza na obszarze województwa świętokrzyskiego wyniosła 21,8°C i była o 5,7°C wyższa od przeciętnej z lat 1971-2000, przy czym maksymalna temperatura osiągnęła 34,6°C, a minimalna wyniosła 9,0°C (obie wartości zarejestrowano w stacji meteorologicznej w Kielcach). Średnia suma opadów atmosferycznych (21,9 mm) stanowiła 30% normy z wielolecia¹ (od 20% w Sandomierzu do 40% w Kielcach). W regionie odnotowano 8 dni z opadami.

Warunki meteorologiczne w czerwcu były na ogół niekorzystne dla upraw rolnych. Bardzo wysokie temperatury powietrza i brak opadów deszczu spowodowały duże niedobory wilgoci w glebie. Na przeważającym obszarze województwa odnotowano minimalne ilości opadów deszczu, co spotęgowało zjawisko suszy glebowej. Równocześnie z pogłębiającym się niedoborem wilgoci wzrosła temperatura powietrza. Temperatura w dzień dochodziła do 36°C, a w nocy nawet do 22°C. Na słabszych glebach rośliny przedwcześnie zaczęły dojrzewać. Przebieg pogody w czerwcu pozwolił na sprawne zebranie pierwszego pokosu siana z łąk trwałych.

Tablica 5. Skup zbóż^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	VII 2018-VI 2019		VI 2019		
	w tys. t	analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w tys. t	VI 2018 = 100	V 2019 = 100
Ziarno zbóż podstawowych ^b	62,9	117,6	3,1	71,3	79,4
w tym:					
pszenica	44,9	106,9	2,3	61,9	80,5
żyto	0,7	144,8	0,1	x	55,1-krotnie

^a W okresie styczeń-czerwiec 2019 r. bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje: pszenicę, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto; łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego.

W okresie lipiec 2018 r. - czerwiec 2019 r. **skup zbóż podstawowych** (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wyniósł 62,9 tys. t i był o 17,6% większy niż odpowiednio przed rokiem. Skup pszenicy w tym okresie był większy o 6,9%, a żyta o 44,8%. W czerwcu br. dostawy zbóż do skupu były mniejsze niż przed miesiącem (o 20,6%), i przed rokiem (28,7%).

Tablica 6. Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	I-VI 2019		VI 2019		
	w tys. t	I-VI 2018 = 100	w tys. t	VI 2018 = 100	V 2019 = 100
Żywiec rzeźny ^b	38,7	99,2	6,4	98,4	93,0
w tym:					
bydło (bez cieląt)	3,8	68,7	0,5	54,8	88,2
trzoda chlewna	17,2	126,6	3,2	145,7	114,5
drób	17,5	89,2	2,6	79,9	76,4
Mleko ^c	91,9	99,1	14,9	95,6	91,5

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w wadze żywej. ^c W milionach litrów.

Od początku br. producenci z województwa świętokrzyskiego dostarczyli do skupu 38,7 tys. t **żywca rzeźnego** (w wadze żywej), tj. o 0,8% mniej niż przed rokiem. Spadek skupu dotyczył żywca wołowego (o 31,3%) i drobiowego (o 10,8%). W czerwcu br. podaż żywca rzeźnego ogółem (6,4 tys. t) była niższa o 1,6% w ujęciu rocznym i o 7,0% w ujęciu miesięcznym. Mniej niż przed miesiącem skupiono żywca wieprzowego (o 11,8%) i drobiowego (o 23,6%).

¹ Przeciętne wartości temperatur i opadów obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych miesięcznych wartości z dwóch stacji hydrologiczno-meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej zlokalizowanych w Kielcach i Sandomierzu.

Dostawy **mleka** do skupu w okresie styczeń-czerwiec br. (91,9 mln l) były o 0,9% mniejsze niż w tym samym okresie 2018 r. W czerwcu br. skupiono 14,9 mln l, tj. mniej o 8,5% niż miesiąc temu i o 4,4% niż rok temu.

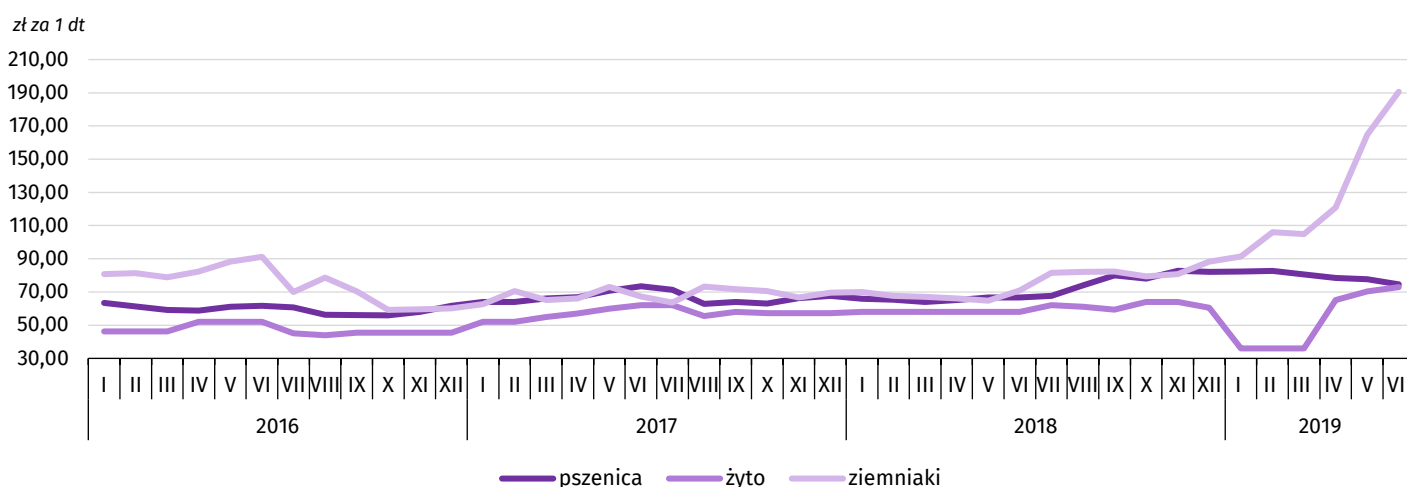
Tablica 7. Przeciętne ceny podstawowych produktów rolnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	VI 2019			I-VI 2019		VI 2019			I-VI 2019	
	zł	VI 2018 = = 100	V 2019 = = 100	zł	I-VI 2018 = = 100	zł	VI 2018 = = 100	V 2019 = = 100	zł	I-VI 2018 = = 100
Ziarno zbóż ^a za 1 dt:										
pszenica	74,61	111,8	96,0	79,93	121,5	87,73	119,2	99,2	87,15	116,6
żyto	72,92	x	103,7	71,49 ^b	123,2	69,41	118,2	98,2	68,78	117,5
Ziemniaki ^c za 1 dt	139,84	287,9	83,0	72,87	170,2	190,63	268,6	115,6	129,79	191,5
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej:										
w tym:										
bydło (bez cieląt)	6,49	95,3	96,1	6,84	98,6	.	x	x	.	x
trzoda chlewna	5,81	125,7	107,4	4,98	111,2	6,11	104,4	100,7	6,02	104,3
drób	3,83	100,5	105,0	3,64	101,5	.	x	x	.	x
Zwierzęta gospodarskie za 1 szt.:										
krowa dojna	.	x	x	.	x	2960	94,9	90,8	3115	98,4
jałówka 1-rocznia	.	x	x	.	x	2317	104,5	90,5	2447	105,9
prosię na chów	.	x	x	.	x	191,43	109,4	98,2	198,34	108,0
Mleko za 1 hl	126,25	103,6	98,8	128,48	104,0	.	x	x	.	x

^a W skupie bez ziarna siewnego. ^b W okresie styczeń-maj 2019 r. bez konsumpcyjnego. ^c Na targowiskach – jadalne późne.

W okresie styczeń-czerwiec br. przeciętne ceny **pszenicy** i **żyta** w skupie i na targowiskach były wyższe niż w tym samym okresie 2018 r. W czerwcu br. za 1 dt pszenicy w skupie płacono 74,61 zł, tj. o 4,0% mniej niż przed miesiącem i o 11,8% więcej niż przed rokiem. Na targowiskach przeciętna cena pszenicy ukształtowała się na poziomie 87,73 zł/dt i była o 0,8% niższa w stosunku do maja br. i o 19,2% wyższa niż w rok temu. Cena skupu żyta w porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyła się o 3,7% (do 72,92 zł/dt), a cena targowiskowa zmniejszyła się - o 1,8% (do 69,41 zł/dt). W porównaniu z czerwcem 2018 r. za żyto na targowiskach płacono o 18,2% więcej.

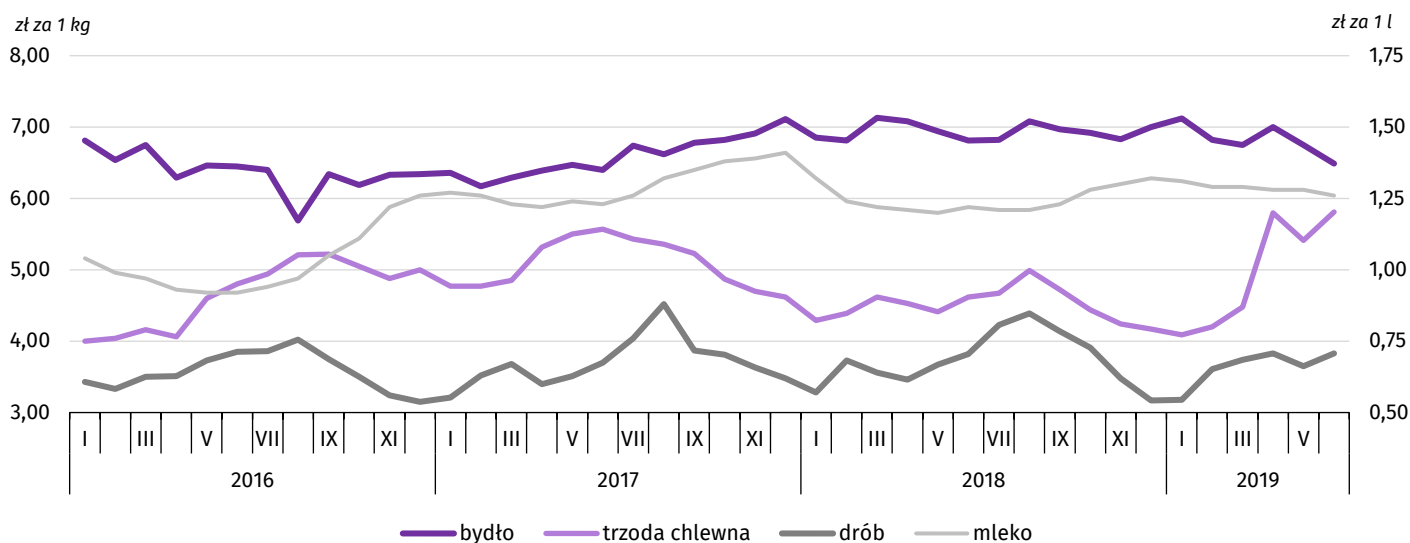
Wykres 8. Przeciętne ceny skupu zbóż^a i targowiskowe ceny ziemniaków

^a W okresie styczeń-maj 2019 r. cena żyta bez konsumpcyjnego.

W czerwcu br. notowano spadek cen **ziemniaków** w skupie w ujęciu miesięcznym. Średnia cena skupu ziemniaków wyniosła 139,84 zł/dt i była o 17,0% niższa w ujęciu miesięcznym, a w ujęciu rocznym – o 187,9% wyższa. Na targowiskach za 1 dt ziemniaków płacono 190,63 zł/dt, tj. więcej o 15,6% niż miesiąc temu i o 168,6% niż rok temu.

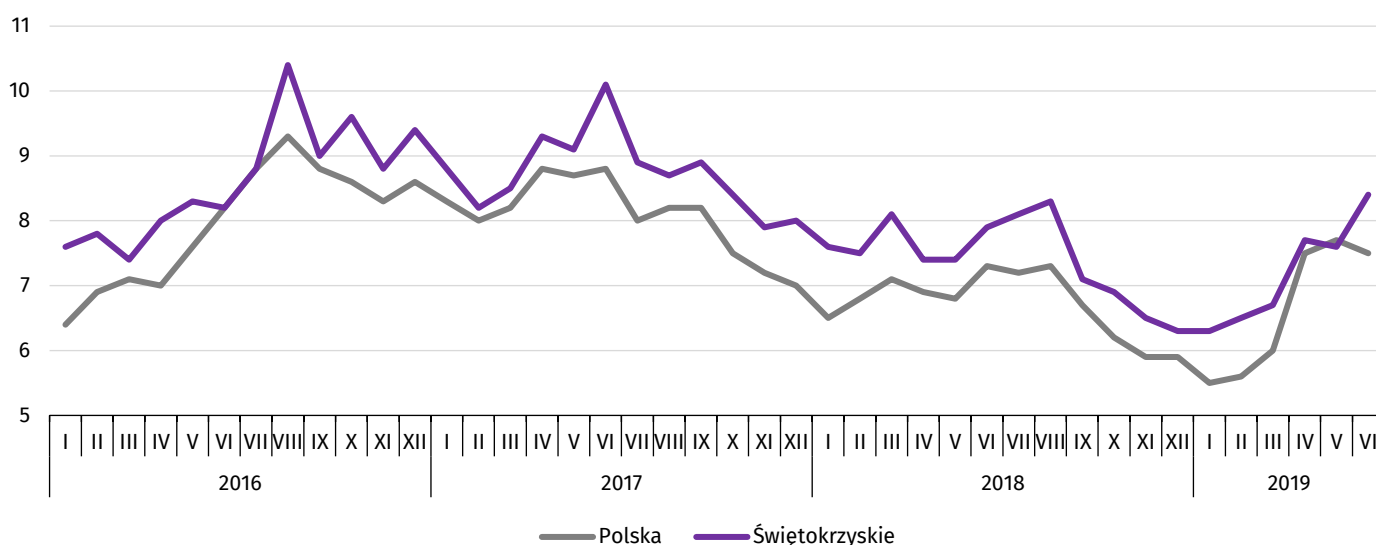
Wykres 9. Przeciętne ceny skupu żywca i mleka

W I półroczu br. przeciętne ceny **żywca wieprzowego** w skupie i na targowiskach były wyższe odpowiednio o 11,2% i o 4,3% niż w analogicznym okresie ub. roku. W czerwcu br. odnotowano sezonowy wzrost cen tego surowca w skupie i na targowiskach. Za 1 kg żywca wieprzowego w skupie płacono 5,81 zł, tj. więcej o 7,4% niż przed miesiącem i o 25,7% niż przed rokiem. Targowiskowa cena żywca wieprzowego (6,11 zł/kg) była wyższa zarówno w ujęciu miesięcznym, jak i rocznym (o 0,7% i o 4,4%).

Wzrost cen żywca wieprzowego w skupie i jednocześnie spadek cen żyta na targowiskach skutkowały poprawą wskaźnika rentowności produkcji trzody chlewniej. Relacja cen skupu trzody do cen żyta na targowiskach w czerwcu br. wyniosła 8,4 (wobec 7,6 przed miesiącem i 7,9 przed rokiem). Na targowiskach za jedno **prosię na chów** płacono ponad 191 zł, tj. o 1,8% mniej niż w maju br. i o 9,4% więcej niż w czerwcu ub. roku.

Wykres 10. Relacja przeciętnych cen skupu żywca wieprzowego do przeciętnych cen żyta na targowiskach

W I półroczu br. przeciętna cena skupu **żywca drobiowego** była o 1,5% wyższa niż w tym samym okresie ub. roku. W czerwcu br. za 1 kg tego surowca płacono 3,83 zł, tj. więcej o 5,0% w porównaniu z majem br. i o 0,5% w porównaniu z czerwcem ub. roku.

W okresie styczeń-czerwiec br., przy spadku podaży **żywca wołowego**, przeciętna cena tego surowca była o 1,4% niższa niż w analogicznym okresie ub. roku. W czerwcu br., po spadku notowanym w poprzednim miesiącu, cena skupu żywca wołowego obniżyła się do 6,49 zł/kg, tj. była niższa o 3,9% w skali miesiąca i o 4,7% w skali roku.

W każdym miesiącu br. zaobserwowano spadek cen **mleka** w skupie w ujęciu miesięcznym. W czerwcu br. za 100 l tego surowca płacono dostawcom przeciętnie 126,25 zł, czyli o 1,2% mniej niż miesiąc temu i o 3,6% więcej niż rok temu. W okresie styczeń-czerwiec br. średnia cena mleka była o 4,0% wyższa niż przed rokiem.

W czerwcu br. na targowiskach przeciętna cena **krowy dojnej** (ok. 2960 zł/szt.) była niższa o 9,2% niż w maju br. i o 5,1% w porównaniu do czerwca ub. roku. Cena **jałówki jednorocznej** (ok. 2317 zł/szt.) była o 9,5% niższa w ujęciu miesięcznym oraz o 4,5% wyższa w ujęciu rocznym.

PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Produkcja sprzedana przemysłu w czerwcu 2019 r. osiągnęła wartość (w cenach bieżących) 2483,8 mln zł i była (w cenach stałych) o 3,1% mniejsza niż przed rokiem oraz o 5,6% niż przed miesiącem.

Produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym, stanowiąca 83,7% produkcji przemysłowej, w porównaniu z czerwcem 2018 roku zmniejszyła się o 5,5%. Wzrost notowano natomiast w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 14,2% r/r).

Wyższy niż w analogicznym miesiącu 2018 roku poziom produkcji sprzedanej wystąpił w 13 działach przemysłu (spośród 29 występujących w województwie), niższy – w 16. Spośród działów przemysłu o znaczącym udziale w sprzedaży, największy wzrost produkcji sprzedanej w dalszym ciągu notowano w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – o 33,0%. Wysoki wzrost utrzymał się w produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 21,8%. Po spadku w maju br. wyższą sprzedaż odnotowano w produkcji urządzeń elektrycznych – o 5,3%. Znacznie wolniej niż przed miesiącem rosła natomiast produkcja wyrobów z metali, która w czerwcu br. zwiększyła się o 4,9%, a także produkcja artykułów spożywczych – o 1,6%. Po wzroście przed miesiącem głęboki spadek wystąpił w produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 11,2% i w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep oraz w produkcji maszyn i urządzeń – po 10,1%.

Tablica 8. Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu

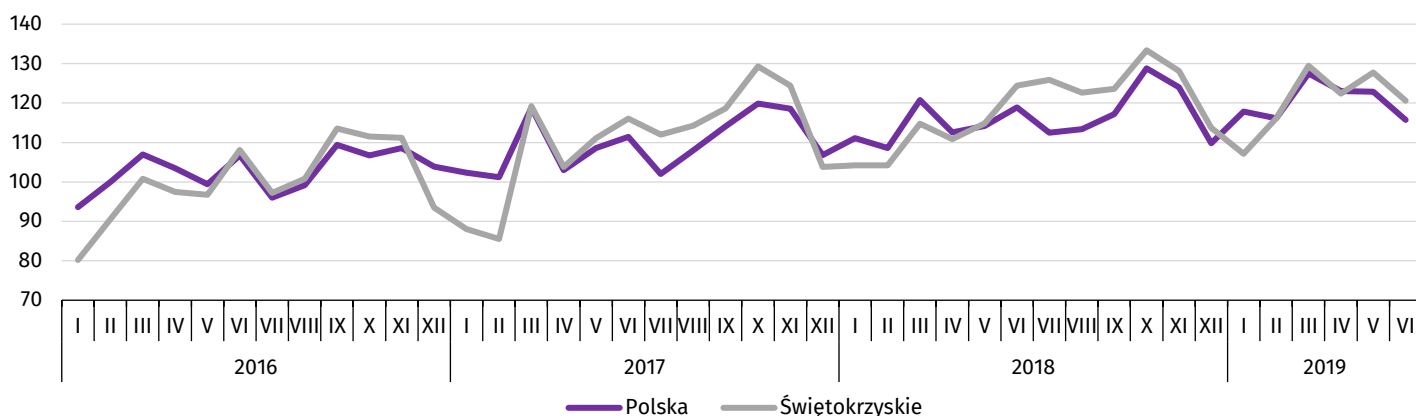
WYSZCZEGÓLNIENIE	VI 2019	I-VI 2019	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w odsetkach	
OGÓŁEM	96,9	108,2	100,0
w tym:			
Przetwórstwo przemysłowe	94,5	106,8	85,2
w tym produkcja:			
artykułów spożywczych	101,6	112,6	12,8
wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	133,0	108,0	3,3
wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	121,8	132,1	3,0
wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	88,8	102,4	22,0
wyrobów z metali ^Δ	104,9	117,5	8,1
urządzeń elektrycznych	105,3	109,5	2,4
maszyn i urządzeń ^Δ	89,9	102,1	4,5
pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	89,9	116,3	12,0
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	114,2	107,3	2,4

W porównaniu z majem 2019 r. produkcja sprzedana w przetwórstwie przemysłowym zmalała o 7,8%, a w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – wzrosła o 13,1%.

Wydatność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, w czerwcu 2019 r. wyniosła (w cenach bieżących) 37,0 tys. zł i była (w cenach stałych) o 4,8% niższa niż przed rokiem, przy większym o 1,8% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto o 6,9%.

W pierwszym półroczu 2019 r. produkcja sprzedana przemysłu wyniosła (w cenach bieżących) 15095,1 mln zł i była (w cenach stałych) o 8,2% wyższa niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. Spośród działów o znaczącym udziale w sprzedaży najszybciej rosta produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych – o 32,1%. Utrzymał się obserwowany w I kwartale wysoki wzrost w produkcji wyrobów z metali, która była o 17,5% wyższa niż w przed rokiem. Pomimo stosunkowo niskiej dynamiki w czerwcu br. w dalszym ciągu na przestrzeni I półrocza szybko zwiększała się produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze – o 16,3% oraz produkcja artykułów spożywczych – o 12,6%. Wysoka dynamika w II kwartale przyczyniła się do osiągnięcia wysokiego wzrostu w produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny – o 8,0%, w której w I kwartale notowany był spadek. Znacznie zwiększyła się również produkcja urządzeń elektrycznych – o 9,5%.

Wykres 11. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (przeciętna miesięczna 2015=100)

Produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) w czerwcu 2019 r. wyniosła 411,4 mln zł i była o 22,3% większa niż przed rokiem.

Wydajność pracy w budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego wyniosła (w cenach bieżących) 39,1 tys. zł i była większa niż przed rokiem o 13,3%.

Przeciętne zatrudnienie w budownictwie było w czerwcu 2019 r. o 7,9% większe niż przed rokiem, przy wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 7,3%.

Produkcja budowlano-montażowa (w cenach bieżących) w czerwcu 2019 r. ukształtowała się na poziomie 192,2 mln zł i stanowiła 46,7% ogółu produkcji sprzedanej budownictwa. W stosunku do maja 2019 r. produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 14,5%, a w odniesieniu do czerwca 2018 r. – o 9,7%. Wysoki wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku wystąpił w podmiotach zajmujących się przede wszystkim budową budynków – o 28,7%, Wolniej rosła w przedsiębiorstwach prowadzących działalność głównie w zakresie robót budowlanych specjalistycznych – o 4,3%, natomiast w podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej odnotowano niewielki spadek – o 0,5%.

Wzrost produkcji budowlano-montażowej w porównaniu z majem 2019 r. był wynikiem jej wyższej wartości w firmach, których podstawowy rodzaj działalności stanowiła budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 49,7% oraz w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie budynków – o 15,1%. W jednostkach zajmujących się przede wszystkim robotami budowlanymi specjalistycznymi wystąpił natomiast spadek – o 12,3%.

Tablica 9. Dynamika i struktura produkcji budowlano-montażowej (w cenach bieżących)

WYSZCZEGÓLNIENIE	VI 2019	I-VI 2019	
		analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w odsetkach
OGÓŁEM	109,7	131,9	100,0
Budowa budynków ^Δ	128,7	136,3	37,7
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	99,5	114,4	24,5
Roboty budowlane specjalistyczne	104,3	141,5	37,9

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W czerwcu 2019 r. przekazano do użytkowania o 1,1% więcej mieszkań niż w analogicznym miesiącu poprzedniego roku, zmniejszyła się natomiast liczba mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym (o 38,6%) oraz liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (o 14,1%).

Według wstępnych danych², w czerwcu br. przekazano do użytkowania 272 mieszkania, tj. o 3 więcej niż przed rokiem. W badanym miesiącu inwestorzy indywidualni przekazali 153 mieszkania (56,2% ogólnej liczby oddanych mieszkań, w czerwcu ub. roku – 61,0%). Ponadto oddano do użytkowania: 102 mieszkania komunalne (37,5% ogółu, w czerwcu ub. roku – 2,2%) oraz 17 mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (6,3% ogółu, w czerwcu ub. roku – 36,8%). Efekty budownictwa mieszkaniowego uzyskane w województwie świętokrzyskim w czerwcu br. stanowiły 1,8% efektów krajowych.

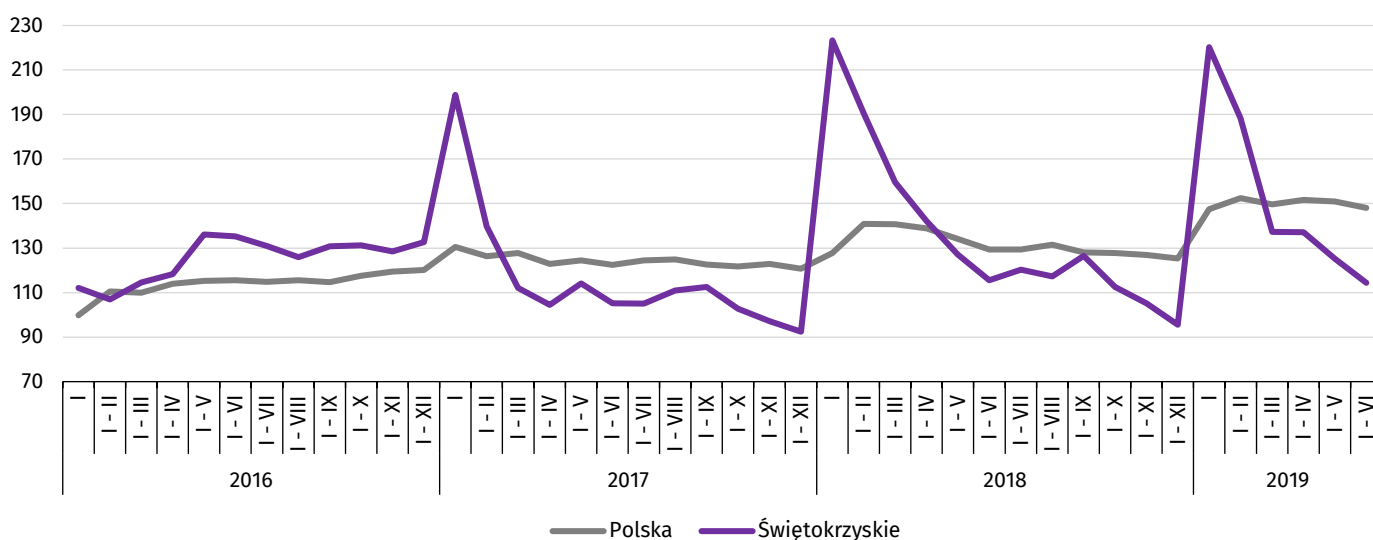
Tablica 10. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w I półroczu 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania oddane do użytkowania			Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	I-VI 2018=100	
OGÓŁEM	1698	100,0	99,0	105,5
Indywidualne	1100	64,8	92,4	132,0
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	496	29,2	95,6	61,3
Spółdzielcze	–	–	x	x
Pozostałe ^a	102	6,0	17-krotnie	35,5

^a Zakładowe, komunalne, społeczne czynszowe.

W okresie styczeń-czerwiec oddano do użytkowania 1698 mieszkań tj. o 1,0% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku. W budownictwie indywidualnym, podobnie jak w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem liczba oddanych mieszkań była mniejsza niż przed rokiem. W badanym okresie nie przekazano żadnego mieszkania spółdzielczego, społecznego czynszowego oraz zakładowego.

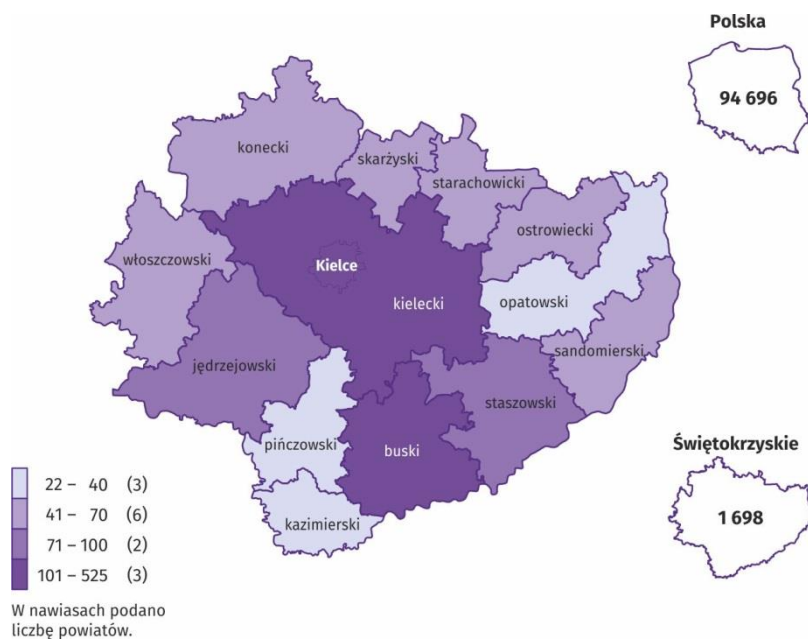
Wykres 12. Dynamika mieszkań oddanych do użytkowania (analogiczny okres 2015=100)

Przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania w okresie pierwszego półrocza br. wyniosła 105,5 m² i była o 8,7 m² mniejsza niż mieszkania oddanego w analogicznym okresie ub. roku. Zmniejszenie przeciętnej powierzchni odnotowano zarówno w budownictwie indywidualnym (o 3,6 m²), jak i w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 4,7 m²).

² Dane pozyskiwane są w cyklu miesięcznym i mogą ulec zmianie po opracowaniu kwartalnych danych ostatecznych.

Mapa 2. Mieszkania oddane do użytkowania według powiatów w I półroczu 2019 r.

Najwięcej mieszkań przekazano do użytkowania w m. Kielce (525) oraz w powiecie kieleckim (420). Najmniej mieszkań wybudowano w powiatach: kazimierskim (22), pińczowskim (32) oraz opatowskim (36).

Mieszkania o największej powierzchni użytkowej powstały w powiecie kazimierskim – 169,6 m², a najmniejszych w m. Kielce – 71,2 m².

W czerwcu br. wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na realizację 298 mieszkań – o 38,6% mniej niż w analogicznym miesiącu ub. roku. Z ogólnej liczby mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, 97,0% stanowiły inwestycje indywidualne, a 3,0% mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.

W analizowanym miesiącu rozpoczęto budowę 335 mieszkań – o 14,1% mniej niż przed rokiem. Z ogólnej liczby rozpoczętych budów mieszkań 76,7% stanowiły inwestycje indywidualne, a 23,3% mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem.

Tablica 11. Liczba mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto w I półroczu 2019 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Mieszkania, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	I-VI 2018 = 100	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	I-VI 2018 = 100
OGÓŁEM	2080	100,0	68,3	2000	100,0	76,2
Indywidualne	1506	72,4	99,4	1543	77,2	103,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	574	27,6	47,2	457	22,8	54,3
Spółdzielcze	—	—	x	—	—	x
Pozostałe ^a	—	—	x	—	—	x

^a Zakładowe, komunalne, społeczne czynszowe.

W okresie styczeń-czerwiec br. wśród mieszkań, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 72,4% stanowiły mieszkania budowane przez inwestorów indywidualnych. W przypadku mieszkań, których budowę rozpoczęto, inwestycje indywidualne stanowiły 77,2%.

RYNEK WEWNĘTRZNY

W czerwcu br. w ujęciu rocznym zanotowano spadek (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej (o 2,8%) oraz wzrost sprzedaży hurtowej (o 7,5%).

Wśród grup podmiotów handlowych i niehandlowych o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem, największy spadek sprzedaży, w odniesieniu do czerwca 2018 r., odnotowały podmioty zaklasyfikowane do grupy „pozostałe” (o 8,9%). Mniejszą sprzedaż zanotowały także jednostki zgrupowane w kategoriach: „prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach” (o 19,7%) oraz „meble, RTV, AGD” (o 0,7%). Z kolei wzrost sprzedaży detalicznej wystąpił wśród przedsiębiorstw handlujących: farmaceutykami, kosmetykami, sprzętem ortopedycznym (o 8,1%), pojazdami samochodowymi, motocyklami i częściami (o 7,6%), paliwami (o 1,9%) oraz wśród podmiotów zajmujących się sprzedażą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych (o 0,1%).

Tablica 12. Dynamika i struktura (w cenach bieżących) sprzedaży detalicznej

WYSZCZEGÓLNIENIE	VI 2019	I-VI 2019	
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100	w odsetkach	
OGÓŁEM^a	97,2	98,9	100,0
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	107,6	96,2	13,0
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	101,9	106,7	9,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	100,1	99,5	28,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	55,2	56,7	1,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	108,1	106,5	10,2
Tekstylia, odzież, obuwie	100,6	116,1	1,1
Meble, RTV, AGD	99,3	107,0	11,6
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	80,3	95,9	2,5
Pozostałe	91,1	99,2	21,5

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007, zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych. Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

W stosunku do maja br. wartość sprzedaży detalicznej zrealizowanej w czerwcu br. przez jednostki handlowe i niehandlowe zwiększyła się o 4,2%. Wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem, wzrost zanotowały przedsiębiorstwa zgrupowane w kategoriach: „pojazdy samochodowe, motocykle, części” (o 49,7%), „paliwa” (o 7,2%), „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 1,0%) oraz „meble, RTV, AGD” (0,7%). Największy spadek sprzedaży wystąpił natomiast wśród jednostek handlujących prasą, książkami oraz prowadzących sprzedaż w niewyspecjalizowanych sklepach (spadek o 12,0%).

W I półroczu br. w relacji do analogicznego okresu 2018 r., poziom sprzedaży detalicznej zmniejszył się o 1,1%.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych województwa świętokrzyskiego w czerwcu 2019 r. była mniejsza o 7,2% od notowanej przed miesiącem i o 5,5% większa niż w czerwcu 2018 r. Sprzedaż realizowana przez przedsiębiorstwa hurtowe ukształtowała się również na poziomie niższym w odniesieniu do miesiąca poprzedniego (o 7,7%) i wyższym w stosunku do roku ubiegłego (o 5,7%).

W okresie styczeń-czerwiec br. w porównaniu z analogicznym okresem 2018 r., sprzedaż hurtowa zarówno w przedsiębiorstwach handlowych, jak i przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się odpowiednio o 12,4% i o 12,9%.

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

WYSZCZEGÓLNIENIE A – 2018 r. B – 2019 r.		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^a (w tys. osób)	A	121,9	121,8	122,2	122,3	122,8	123,1	123,3	123,1	123,3	123,9	124,0	123,7
	B	126,7	126,6	126,7	126,4	126,2	126,5						
poprzedni miesiąc = 100	A	102,3	100,0	100,3	100,1	100,4	100,3	100,2	99,9	100,1	100,5	100,1	99,8
	B	102,4	100,0	100,0	99,8	99,8	100,3						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	105,8	105,4	103,2	103,5	103,7	103,6	103,5	103,9	104,0	104,1	104,1	103,8
	B	103,9	103,9	103,7	103,3	102,7	102,8						
Bezrobotni zarejestrowani ^b (w tys. osób)	A	49,6	49,6	48,4	46,4	44,7	43,1	43,4	43,4	42,9	41,9	42,8	44,1
	B	47,0	46,1	44,5	42,5	41,6	40,6						
Stopa bezrobocia ^{bc} (w %)	A	9,3	9,3	9,1	8,7	8,4	8,1	8,2	8,2	8,1	7,9	8,1	8,3
	B	8,7	8,6	8,3	8,0	7,8	7,6						
Oferty pracy (zgłoszone w ciągu miesiąca)	A	2733	3655	3379	4066	3761	2635	3323	2969	2915	2364	2126	1171
	B	3083	3452	2934	2765	3047	2637						
Liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy ^b	A	22	19	20	13	14	17	15	14	16	21	19	38
	B	17	18	25	19	21	19						
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	A	3825,53	3813,57	4064,27	4026,22	4041,82	3971,94	4141,78	4070,52	4011,85	4138,95	4261,50	4260,11
	B	4166,64	4069,87	4253,18	4323,12	4339,49	4239,74						
poprzedni miesiąc = 100	A	95,7	99,7	106,6	99,1	100,4	98,3	104,3	98,3	98,6	103,2	103,0	100,0
	B	97,8	97,7	104,5	101,6	100,4	97,7						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	107,9	107,5	106,3	106,9	107,0	103,6	106,2	106,1	104,7	105,5	106,0	106,6
	B	108,9	106,7	104,6	107,4	107,4	106,7						
Wskaźnik cen:													
towarów i usług konsumpcyjnych ^d :													
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	.	.	101,6	.	.	101,9	.	.	102,3	.	.	101,6
	B	.	.	101,2	.	.	.						

^a W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stan w końcu okresu. ^c Udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo, szacowanej na koniec każdego miesiąca. ^d W kwartale.

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE A – 2018 r. B – 2019 r.		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wskaźnik cen (dok.):													
skupu ziarna zbóż:													
poprzedni miesiąc = 100	A	97,1	98,7	98,4	102,5	101,8	99,7	99,6	107,9	108,9	97,1	107,6	99,9
	B	101,1	100,9	96,9	97,2	99,0	97,3						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	104,2	101,8	97,4	99,1	95,9	93,4	96,3	115,2	123,5	120,9	123,3	119,9
	B	124,9	127,7	125,7	119,2	115,9	113,1						
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt):													
poprzedni miesiąc = 100	A	96,3	99,5	104,6	99,3	98,0	98,2	100,1	103,8	98,5	99,3	98,6	102,5
	B	101,8	95,8	99,0	103,8	96,4	96,1						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	107,7	110,4	113,3	110,8	107,3	106,5	101,2	107,0	102,8	101,5	98,8	98,4
	B	104,0	100,1	94,7	98,9	97,4	95,3						
skupu żywca rzeźnego wieprzowego:													
poprzedni miesiąc = 100	A	92,7	102,4	105,2	98,2	97,1	104,9	101,0	106,9	94,7	94,0	95,6	98,3
	B	98,0	102,6	106,8	129,3	93,3	107,4						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	89,8	92,1	95,2	85,2	80,0	82,9	85,9	93,0	90,4	91,3	90,3	90,2
	B	95,4	95,6	97,1	127,8	122,7	125,7						
Relacje cen skupu ^a żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta	A	7,6	7,5	8,1	7,4	7,4	7,9	8,1	8,3	7,1	6,9	6,5	6,3
	B	6,3	6,5	6,7	7,7	7,6	8,4						
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (w cenach stałych):													
poprzedni miesiąc = 100	A	100,4	100,1	110,1	96,6	103,6	108,3	101,2	97,1	100,9	107,9	96,1	88,7
	B	94,2	108,4	111,5	94,5	104,4	94,4						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	118,3	121,9	96,3	106,8	103,4	107,2	112,4	107,0	104,2	103,1	103,0	109,6
	B	102,9	111,4	112,8	110,4	111,2	96,9						
Produkcja budowlano-montażowa ^b (w cenach bieżących):													
poprzedni miesiąc = 100	A	43,0	83,7	111,0	91,0	148,6	123,4	99,6	90,2	126,1	118,7	98,5	119,2
	B	50,6	105,1	107,2	106,2	100,1	114,5						
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	133,7	96,3	84,9	87,2	103,0	101,0	95,8	90,6	113,8	130,0	114,2	105,3
	B	124,1	155,8	150,5	175,7	118,3	109,7						

^a Ceny bieżące bez VAT. ^b W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE A – 2018 r. B – 2019 r.		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)	A	364	705	1042	1239	1447	1716	2045	2228	2609	2789	2972	3257
	B	359	697	896	1196	1426	1698						
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	112,3	136,4	142,3	136,0	111,4	109,8	114,6	105,8	112,4	109,5	108,3	103,4
	B	98,6	98,9	86,0	96,5	98,5	99,0						
Sprzedż detaliczna towarów ^a (w cenach bieżących):													
poprzedni miesiąc = 100	A	91,0	101,6	115,9	93,4	104,3	103,3	98,2	100,7	96,0	108,4	92,7	103,4
	B	84,1	102,9	110,6	102,7	96,0	104,2						
Analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	114,0	113,3	112,4	111,3	107,3	109,3	111,6	111,7	105,2	114,1	106,5	106,4
	B	98,4	99,7	95,2	104,7	96,3	97,2						
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach ^b :													
brutto ^c (w %)	A	.	.	3,6	.	.	4,3	.	.	4,8	.	.	4,8
	B	.	.	5,6	.	.	.						
netto ^d (w %)	A	.	.	3,0	.	.	3,6	.	.	4,1	.	.	4,0
	B	.	.	4,8	.	.	.						
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw ^b (w tys. zł; ceny bieżące)	A	.	.	220423	.	.	527504	.	.	878059	.	.	1439956
	B	.	.	314804	.	.	.						
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 (ceny bieżące)	A	.	.	94,8	.	.	95,1	.	.	106,8	.	.	118,8
	B	.	.	142,8	.	.	.						
Podmioty gospodarki narodowej ^e w rejestrze REGON (stan w końcu okresu)	A	111971	112166	112419	112629	113279	113654	111886 ^f	112430	112849	113022	113227	113717
	B	113778	114092	114352	114650	115203	115602						
w tym spółki handlowe	A	7548	7603	7613	7655	7705	7751	6449 ^f	6467	6500	6503	6533	6563
	B	6589	6630	6664	6707	6747	6770						
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	A	744	744	768	767	768	770	531 ^f	534	534	533	530	535
	B	543	543	539	542	540	530						

^a W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane są prezentowane narastająco. ^c Relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności. ^d Relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności. ^e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^f W lipcu 2018 r. wystąpił spadek liczby podmiotów, na skutek wykreślenia z rejestru REGON podmiotów - które pozostawały wpisane do rejestru w oparciu o wpisy dokonane w rejestrach sądowych na podstawie przepisów obowiązujących do dnia wejścia w życie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym - których wpisy nie zostały odnalezione w zbiorach KRS.

Opracowanie merytoryczne

Urząd Statystyczny w Kielcach

ul. Wróblewskiego 2

25-369 Kielce

Kontakt:

tel: +48 41 249 96 00

faks: +48 41 249 96 04

e-mail: SekretariatUSkie@stat.gov.pl

www.kielce.stat.gov.pl

@Kielce_STAT

Powiązane opracowania

[Sytuacja społeczno-gospodarcza kraju w pierwszym półroczu 2019 r.](#)

[Biuletyn Statystyczny GUS](#)

[Biuletyn statystyczny województwa świętokrzyskiego](#)

Temat dostępny w bazach danych

[Bank Danych Lokalnych \(BDL\)](#)

[Dziedzinowe Bazy Wiedzy \(DBW\)](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Pojęcia stosowane w statystyce publicznej](#)